wolnelektury.pl

Jan Kochanowski

Tren X. (Orszulo moja wdzięczna, gdzieś mi się podziała?...)

Ta lektura, podobnie jak tysiące innych, jest dostępna on-line na stronie wolnelektury.pl.

Utwór opracowany został w ramach projektu Wolne Lektury przez fundację Wolne Lektury.

JAN KOCHANOWSKI

TRENY

Tren X. (Orszulo moja wdzięczna, gdzieś mi się podziała?...)[1]

Orszulo moja wdzięczna[2], gdzieś mi sie podziała?
W którą stronę, w którąś sie krainę udała?
Czyś ty nad wszystki nieba[3] wysoko wniesiona
I tam w liczbę aniołków małych policzona?
Czyliś do raju wzięta? Czyliś na szczęśliwe
Wyspy[4] zaprowadzona? Czy cię przez teskliwe
Charon[5] jeziora wiezie i napawa zdrojem
Niepomnym[6], że ty nie wiesz nic o płaczu moim?
Czy człowieka zrzuciwszy[7] i myśli dziewicze,
Wzięłaś na się postawę i piórka słowicze[8]?
Czyli sie w czyścu czyścisz[9], jesli z strony ciała
Jakakolwiek zmazeczka na tobie została?
Czyś po śmierci tam poszła, kędyś pierwej była[10],
Niżeś sie na mą ciężką żałość[11] urodziła?
Gdzieśkolwiek jest, jesliś jest, lituj mej żałości,
A nie możesz li w onej dawnej swej całości[12],
Pociesz mię, jako możesz, a staw sie przede mną
Lubo snem, lubo cieniem, lub marą nikczemną[13].

[1] W przypisach gwiazdką oznaczono wyrazy, które są używane do dziś, ale których znaczenie w *Trenach* jest odmienne od znaczenia obecnego. [przypis edytorski]

[2] *wdzięczny** (starop.) — miły, przyjemny. [przypis redakcyjny]

[3] *nad wszystki nieba* — czyli do najwyższego nieba: Kochanowski odwołuje się tu do ówczesnych wyobrażeń, zgodnie z którymi kosmos składa się z dziesięciu nieb (sfer niebieskich), nad którymi znajduje się mieszkanie Boga, aniołów i wybranych. [przypis redakcyjny]

[4] *szczęśliwe wyspy* — wyspy, na których według mit. gr. przebywali po śmierci (lub nawet jeszcze za życia) sławni bohaterowie. W XVI w. często utożsamiano je z Wyspami Kanaryjskimi. [przypis redakcyjny]

[5] Charon — według mit. gr. bóg podziemi, przewoził dusze zmarłych w łodzi przez rzekę Styks i wody Acherontu do krain piekielnych. [przypis redakcyjny]

[6] *zdrojem niepomnym* — powodującym zapomnienie; dusze przewożone przez Charona po wypiciu wody z rzeki Lete zapominały o tym, co zrobiły, widziały i słyszały przedtem. [przypis redakcyjny]

[7] *człowieka zrzuciwszy** — pozbywszy się ludzkiej postaci, zrzuciwszy skażoną ludzką naturę. [przypis redakcyjny]

[8] *wzięłaś na się postawę i piórka słowicze* — takie przemiany są często opisywane w antycznej poezji i mit.; zdarzyło się to Filomeli, żonie Tereusa, króla Tracji. [przypis redakcyjny]

[9] *w czyścu* — słowa te odnoszą się prawdopodobnie do czyśćca z religii chrześc., jednak niektórzy uczeni widzą tu aluzję do pogańskiego „czyśćca" opisanego w *Eneidzie* Wergiliusza. [przypis redakcyjny]

[10] *Czyś po śmierci tam poszła, kędyś pierwej była* — prawdopodobnie słowa zgodne z obiegowym przekonaniem, że dusze wracają po śmierci tam, skąd przyszły, czyli do Boga. [przypis redakcyjny]

[11] *na mą ciężką żałość* (starop.) — abym ciężko żałował. [przypis redakcyjny]

[12] *w onej dawnej swej całości* (starop.) — z duszą i ciałem. [przypis redakcyjny]

[13] *mara nikczemna** (starop.) — złudne widziadło, zjawa. [przypis redakcyjny]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur.
Ten utwór jest w domenie publicznej.
Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na Licencji Wolnej Sztuki 1.3.
Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/treny-tren-x

Tekst opracowany na podstawie: Jan Kochanowski, Treny, Drukarnia Łazarzowa, wyd. 2, Kraków, 1583

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (http://wolnelektury.pl). Reprodukcja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Olga Sutkowska, Piotr Wilczek.

Wesprzyj Wolne Lektury!
Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.
Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?
Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.
Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.
Przekaż darowiznę na konto: szczegóły na stronie Fundacji.